

De Politie en het Verdwenen Sociale Kapitaal. Een verkenning (2007). F.M.H.M. Driessen, M. Kokx en B.G.M. Völker (Bureau Driessen Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek, Utrecht). Verkenningen 32

Doelstelling

Nagaan of sociaalkapitaaltheorieën licht kunnen werpen op oriënterende noties over de versterking van 'sociale zelfredzaamheid', 'sociaal weefsel in wijken', 'burgerparticipatie', 'gezond leefklimaat' en gelijksoortige concepten, die aangedragen worden om het zelfregulerende vermogen van de samenleving te versterken en de sociale cohesie in de maatschappij te verhogen.

Hoofdvragen

1. Wat voor rol wordt er momenteel door de politie gespeeld bij de versterking van het sociaal kapitaal? Concreet: hoe staat het momenteel met initiatieven om het zelfregulerend vermogen van de samenleving te versterken, zoals burgerparticipatie, wijkinitiatieven, buurtvaderprojecten en dergelijke?
2. Zijn concepten als zelfregulering, zelfredzaamheid, informele conflictbeslechting en burgerparticipatie te rangschikken onder één theoretisch uitgangspunt, namelijk versterking van sociaal kapitaal? Zijn interventies door de politie op dit gebied in principe mogelijk?

Methoden van onderzoek

- literatuurstudie
- interviews

Samenvatting

Het begrip sociaal kapitaal, mede geïntroduceerd door wetenschappers als Robert Putnam, mag zich in groeiende politiek-maatschappelijke belangstelling verheugen. Deze voorstudie diende in de eerste plaats om dit wat abstracte concept nader handen en voeten te geven. Vooral om vervolgens te bezien of in de literatuur een relatie wordt gelegd tussen veranderingen in sociaal kapitaal enerzijds en zelfregulerend vermogen en risico van betrokkenheid bij criminaliteit anderzijds. Voor zover het vergroten van sociaal kapitaal al wenselijk en mogelijk (b)lijkt door overheidsinterventie, rijst tevens de vraag naar de rol en inbreng van de politie hierbij.

Niet geheel onverwacht blijkt dat in de literatuur geen eenstemmigheid bestaat over wat sociaal kapitaal precies inhoudt, laat staan hoe dit gemeten dient te worden. Sommigen beschouwen bijvoorbeeld sociale contrôle of de mate van sociaal contact als integrale onderdelen van het sociaal kapitaal. Niettemin wordt de houdbaarheid onderzocht van vier hypothesen, geformuleerd als randvoorwaarden voor sociaal kapitaal: ontmoetingskansen, overeenkomsten, vertrouwen en wederkerigheid. Toetsing levert als belangrijkste resultaat op dat sociaal kapitaal vooral 'gelinkt' is aan vertrouwen. Bewoners van wijken zullen sociale contrôle uitoefenen als zij erop vertrouwen dat anderen hen daarbij zullen steunen en als zij tevens van mening zijn dat het zin heeft. Meer vertrouwen is mogelijk ook verbonden met wederkerigheid, in de zin van over en weer iets voor elkaar (kunnen) betekenen. De politie zou daar in principe het nodige aan kunnen bijdragen, zonder de pretentie te (moeten) koesteren dat zijzelf het bindmiddel zou moeten zijn. Ze kan in een wijk een zodanig beleid voeren dat het vertrouwen van bewoners terugkeert, bijvoorbeeld door duidelijke handhaving en bestrijding van overlast. Geconcludeerd wordt dat de sociale contrôle in een wijk zal toenemen als de voorwaarden voor het sociaal kapitaal verbeteren, en dát betreft dus met name een toename van het vertrouwen. Maar geconcludeerd wordt tevens dat sociale contrôle een 'gedragsrepertoire' is dat 'geleerd moet worden'.